

Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Výuka dějepisu otevírá žákům pohled na hlavní období dějinného vývoje lidstva a vlastního národa, seznamuje je s významnými historickými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily život předcházejících generací a mají význam i pro orientaci v současném společenském životě. Důraz je kladen především na hlubší poznání dějin vlastního národa v kontextu s evropským vývojem, dějin kultury (vědy, techniky, způsobu života, náboženství, umění) a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti. Učivo by mělo být určeno k trvalému osvojení, nemělo by žáky zatěžovat podrobnosti a tím by mělo přispívat ke komplexnějšímu pohledu na historii, k hlubšímu poznání jednotlivých období, k pochopení vzájemných vztahů mezi dějinami regionu, národa, okolních zemí a světa, k intenzivnějšímu citovému vztahu žáků k poznávanému a k rozvoji jejich samostatného a kritického myšlení.

Výuka dějepisu by především měla vést u žáků k podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných společenství a uvědomování si sounáležitosti s evropskou kulturou.

Učivu dějepisu je věnováno v každém ročníku po dvou hodinách. Žák by si měl osvojit dovednosti práce s jednoduššími i složitějšími dokumenty různého charakteru a využívat je jako zdroj informací. Měl by se naučit orientovat se v historických, etických, politických i dalších faktech a při tom si utvářet svůj vlastní hodnotový systém, který by měl umět i přiměřeně obhajovat.

Těmto cílům odpovídají formy práce, vyučovací metody a pracovní postupy. K nejefektivnějším patří práce s učebnicí, historickými mapami, přístupnějšími historickými dokumenty, odbornou literaturou, dialogické metody a řešení přiměřených úkolů s využíváním poznatků, které žáci získali i v jiných učebních předmětech, z četby historické beletrie, z rozhlasových a televizních pořadů, návštěv historických expozic, výstav, muzeí, kulturních památek apod. Žáci využívají k doplnění vědomostí také internet.

Výchovně - vzdělávací strategie vedoucí k dosažení potřebných klíčových kompetencí:

- rozvíjení zájmu o minulost a současnost vlastního národa
- poznávání společenských jevů, dějů a osobností, které vytvářely obraz světa
- rozlišování mýtů a skutečnosti
- osvojování práce s různými texty
- osvojování si schopnosti práce s různými médii
- využívání informačních a komunikačních prostředků a technologií
- poznávání a posuzování každodenních situací v globálních souvislostech
- formování úcty k vlastnímu národu, jeho osobnostem a dějinám
- rozvíjení respektu ke kulturním a jiným odlišnostem lidí
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů a názorů
- chápání souvislostí celospolečenského dění se životem lidí ve vlastním regionu
- poskytnutí příležitosti vyprávět o svých poznatcích
- poskytnutí příležitosti zaujímat vlastní stanovisko k novým poznatkům
- utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost
- využití získaných znalostí pro vlastní rozvoj a přípravu na budoucnost
- vyhledávání a třídění informací a na základě pochopení i jejich využívání
- porovnávání, kritické posuzování získaných poznatků a vyvozování závěrů pro budoucnost
- rozvíjení umění naslouchat a rozumět jiným lidem
- na základě poznání principu fungování společnosti v historickém kontextu získání schopnosti řešení problémů a životních situací
- sebehodnocení i hodnocení ostatních provádět na základě zkušeností vycházejících z poznatků historického vývoje lidstva
- vnímání našeho kulturního a historického dědictví jako významného fenoménu
- vnímání tradic a kulturních hodnot jiných národů

Výchovně a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- žák chápe probírané oblasti v dějepisném i zeměpisném kontextu
- žák vyhledává a třídí informace o probírané látce, seznamuje se s obecně používanými dějepisnými termíny a fakty a dává je do vzájemných souvislostí

- učitel podněcuje zájem žáka o historii a vhodně jej motivuje k získávání informací o historii lidstva

Kompetence k řešení problémů

- žák vnímá nejrůznější společenské jevy a problémy v jejich historickém vývoji
- při řešení problémů objevuje žák paralely s historií
- žák získává informace z různých zdrojů a posuzuje jejich věrohodnost

Kompetence komunikativní

- žák chápe potřebu vyslechnout jiný názor a zabývá se jím
- žák souvisle a výstižně formuluje své názory na společenské dění v minulosti, vhodně je obhajuje
- učitel vytváří prostor pro komunikaci o historických skutečnostech a pro hledání jejich paralel se současností

Kompetence sociální a personální

- žák uvědoměle přijímá a získává role v různých skupinách, např. při hraní rolí
- žák se učí diskutovat, posuzovat a hodnotit získané poznatky
- učitel vytváří atmosféru přátelství a upozorňuje na jeho potřebu pro kladné utváření budoucích dějin

Kompetence občanské

- žák poznává naše kulturní tradice a historické dědictví a cítí potřebu je chránit
- žák respektuje přesvědčení druhých lidí a váží si jejich vnitřních hodnot
- na základě poučení z historie nachází žák nenásilné cesty k řešení konfliktů
- učitel vštěpuje žákovi základní principy, na kterých spočívají zákony a společenské normy a dává žákovi možnost porovnat tyto normy z historického hlediska

Kompetence pracovní

- žák nachází způsoby využívání znalostí získaných v dějepise pro svůj další rozvoj
- žák navazuje a udržuje kontakty, projevuje vzájemnou solidaritu na základě poznání o její nezbytnosti z dějinných událostí
- žák na sebe bere zodpovědnost a přispívá k práci skupiny, organizuje si vlastní práci

Kompetence digitální

- žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby, využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti, samostatně rozhoduje, které technologie, pro jakou činnost či řešený problém použít - je schopen různé programy využít při referátech, prezentacích
- žák získává, vyhledává a kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí způsoby, prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu - žák je schopen své poznatky ukázat a vysvětlit spolužákům prostřednictvím prezentace
- žák vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků - žák je schopen vytvořit svou práci s obrázky, křížovkami a textem v různých programech
- žák využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnost, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- žák je schopen své zápisy vést v digitální formě, včetně vyplňování úkolů různého typu

6. ročník - dějepis

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p>Úvod do studia dějepisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - význam zkoumání dějin - měření času, kalendáře a letopočty - získávání informací o dějinách, historické prameny - archeologie - muzea, galerie, archivy <p>Doba kamenná</p> <ul style="list-style-type: none"> - způsob života jednotlivých vývojových typů člověka - pravěké zbraně a nástroje, význam ohně - pravěké umění, nálezy na území ČR <p>Neolitická revoluce</p> <ul style="list-style-type: none"> - od pravěkých lovců k zemědělcům - způsob života a obživy v mladší době kamenné - počátky řemesel <p>Zpracování kovů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků - uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v <ul style="list-style-type: none"> - chronologickém sledu objasní důležitost historického poznání - charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu - rozliší a seřadí vývojové typy člověk a popíše způsob lovu a pravěké zbraně a nástroje <ul style="list-style-type: none"> - objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost - rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací popíše způsob života v rodové společnosti - pochopí podmínky vzniku řemesel - objasní přednost kovů a uvede 		<ul style="list-style-type: none"> - s dopomocí učitele vysvětlí, proč je důležité poučit se z minulosti <ul style="list-style-type: none"> - rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí - vybere předměty <ul style="list-style-type: none"> - podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty

<ul style="list-style-type: none"> - zpracování kovů, nové vynálezy - rozvoj řemesel a obchodu - zánik rodové společnosti - změny v životě společnosti 	<p>důsledky jejich využívání pochopí důsledky oddělení řemesel od zemědělství</p>		
<p style="text-align: center;">Keltové</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keltové v naší zemi (kultura, oppida, druidové, archeologické nálezy, jejich kulturní dědictví) - shrnutí učiva o pravěku 	<ul style="list-style-type: none"> - vypráví o životě Keltů na našem území, doloží příklady jejich kulturní vyspělosti 		
<p style="text-align: center;">Starověk - oblasti starověkého východu</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristické rysy oblasti - vývoj společnosti ve starověkém Egyptě - náboženství a kulturní dědictví starověkého Egypta - přínos starověkých civilizací Mezopotámie - starověká Čína, Indie, Palestina - shrnutí a systematizace učiva o starověkých východních státech 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopí souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem starověkých států - uvědomí si nerovnoměrnost vývoje v jednotlivých oblastech světa - objasní, proč vzniklo náboženství - porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie 		<ul style="list-style-type: none"> - s pomocí obrázků popíše souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států
<p style="text-align: center;">Řecko</p> <ul style="list-style-type: none"> - kořeny řecké civilizace - archaické a klasické období - řecká kolonizace - Makedonie, helénismus - řečtí bohové, umění, kulturní dědictví 	<ul style="list-style-type: none"> - doloží příklady vlivu řecké vzdělanosti, vědy a umění na další vývoj v historii - uvědomí si prolínání kulturních vlivů - uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví - uvědomí si rozdílný vývoj v různých částech Evropy 		<ul style="list-style-type: none"> - s podporou učitele popíše život v době nejstarších civilizací pomocí obrázků

<p style="text-align: center;">Řím</p> <ul style="list-style-type: none"> - pověsti o založení Říma, Etruskové - období království - římská republika - císařství - počátky křesťanství - římské vojenství, věda, kulturní dědictví - rozpad římské říše - naše země v době římské 	<ul style="list-style-type: none"> - objasní příčiny vzniku křesťanství a jeho souvislost s judaismem 		
---	--	--	--

7. ročník - dějepis

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p style="text-align: center;">Opakování učiva o antice</p> <p style="text-align: center;">Zánik Římské říše</p> <p style="text-align: center;">Křesťanství, náš stát a středověká Evropa</p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik a vývoj křesťanství - Franská říše - Byzantská říše - Arabská říše a počátky islámu 	<ul style="list-style-type: none"> - popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států - objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a 		<ul style="list-style-type: none"> - uvede první státní útvary na našem území s pomocí mapy - uvede s dopomocí obrázků základní informace z období počátků českého státu - popíše, jaké bylo

<ul style="list-style-type: none"> - Avaři a Sámova říše - Velká Morava - sjednocovací proces v Čechách a první přemyslovská knížata - český stát v době knížecí a jeho vztah ke svaté říši římské - hospodářství a kultura raně středověkého českého státu - boje křesťanů s muslimy, křížové výpravy - Přemyslovští králové a jejich panování - Anglie a Francie v pozdním středověku, stoletá válka - český stát a střední Evropa za vlády Lucemburků - hospodářské poměry českého státu ve vrcholném středověku - společnost a kultura do nástupu husitství 	<ul style="list-style-type: none"> - postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech - vymezení úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultur - osvojí si periodizaci středověku - objasní postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti a způsob života lidí - vysvětlí změny v zemědělské výrobě, popíše život ve středověkém městě, uvede příklad řemesel - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život - objasní postavení českého státu v evropských souvislostech - učí se chápat historický rozměr pojmů tolerance a intolerance 		<p>postavení církve ve středověké společnosti s pomocí učitele</p>
<p>Pozdní středověk v našich zemích</p>			<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí s pomocí obrázků příčiny a důsledky husitského hnutí
<ul style="list-style-type: none"> - Jan Hus - husitské války - Jiří z Poděbrad 			
<p>Renesance, humanismus a objevné plavby</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život - objasní postavení českého státu v evropských souvislostech - učí se chápat historický rozměr pojmů tolerance a intolerance 		
<ul style="list-style-type: none"> - Jagellonci na českém a uherském trůně - renesance u nás a v Evropě - renesanční kultura a společnost, 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí znovuzrození antického 		<ul style="list-style-type: none"> - pomocí obrázků rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské

<p>literatura, stavitelství, umění objevení Ameriky, cesty kolem světa, jejich příčiny, rozvoj obchodu, významní objevitelé</p> <p>Reformace a třicetiletá válka</p> <ul style="list-style-type: none"> - počátky jednoty bratrské - střet dvou křesťanských náboženských směrů - mocenský nástup Habsburků - příčiny, průběh a důsledky třicetileté války 	<p>ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve</p> <ul style="list-style-type: none"> - popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky - popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a významné kulturní památky - vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí - vysvětlí nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve 		<ul style="list-style-type: none"> - je schopen vybrat z nabídky nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu - popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu pomocí mapy
---	---	--	---

8. ročník - dějepis

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p>Opakování učiva 7. ročníku</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní učivo 7. ročníku ve stručném shrnutí 	<ul style="list-style-type: none"> - objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie - charakterizuje osvícenství a 		

<p>Evropa po třicetileté válce</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny evropských států - habsburská monarchie ve 2. polovině 17. až 1. polovině 18. století - baroko - doba osvícenství - východní Evropa v 18. století 	<p>osvícenský absolutismus</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje znaky barokní kultury a dokáže vyjmenovat její hlavní představitele a památky - objasní nástup Marie Terezie a Josefa II. Na trůn - přiblíží podstatu reforem Marie Terezie a Josefa II. - dokáže odlišit způsob života ve městech, na venkově - popíše tehdejší podobu školního vyučování - charakterizuje poměry v Rusku a v Polsku v 18. století 		<ul style="list-style-type: none"> - s pomocí učitele a časové osy uvede základní historické události v naší zemi v 19. století
<p>Čas revolucí a změn</p> <ul style="list-style-type: none"> - vznik USA - Velká francouzská revoluce - císařská Francie a napoleonské války - česká společnost, kultura a politické dění ve 2. polovině 18. a počátku 19. století - první fáze průmyslové revoluce - habsburská monarchie do roku 1848 - bouřlivý rok 1848 	<ul style="list-style-type: none"> - přiměřeně náročně vysvětlí historické skutečnosti vedoucí ke vzniku USA, chápe význam pojmu rasismus - vyhodnotí situaci ve Francii v předvečer revoluce, charakterizuje absolutistickou monarchii - vysvětlí heslo francouzské revoluce: "Volnost, rovnost a bratrství" a Deklaraci práv občana, charakterizuje význam francouzské revoluce - zhodnotí vládu Napoleona - rozliší fáze národního obrození, zná jejich cíle a jejich představitele - vysvětlí pojmy klasicismus a romantismus a jejich uplatnění v kultuře a umění - objasní pojmy průmyslová revoluce a předpoklady pro její realizaci v Anglii 		<ul style="list-style-type: none"> - pomocí přiřazování jmen a obrázků - uvede nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století

<p>Svět ve 2. polovině 19. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - změny v Evropě a ve světě - druhá fáze průmyslové revoluce - proměny společnosti ve 2. polovině 19. století - přehled světových vynálezů a objevů za průmyslové revoluce - proměna rakouské říše - rozvoj hospodářství v českých zemích - umělecký život v českých zemích - každodenní život v českých zemích na přelomu 19. a 20. století <p>Svět spěje ke světové válce</p> <ul style="list-style-type: none"> - nové rozpory i spojení - první světová válka - české země za první světové války 	<ul style="list-style-type: none"> - přiblíží průběh revolucí v roce 1848/49 v Evropě - uvědomí si změny, které revoluce přinesla v českých zemích - vysvětlí pojmy liberalismus, nacionalismu a pokusí se o srovnání s dneškem - vysvětlí pojmy liberalismus, nacionalismu a pokusí se o srovnání s dneškem - uvědomí si rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje v jednotlivých částech Evropy a světa včetně důsledků - charakterizuje druhou etapu průmyslové revoluce - zhodnotí postavení Romů a Židů - vyjmenuje hlavní představitele českého národního života v druhé polovině 19. století - vysvětlí pojem dualismus a jeho dopad na české země, ujasní si počínání českých politiků (drobečková politika) - objasní kořeny prohlubujících se rozporů mezi Čechy a Němci - popíše situaci v české kultuře a umění - objasní příčiny vzniku I. světové války - bude znát její průběh, posoudí výsledek a důsledky - vysvětlí výsledky říjnové revoluce v Rusku 		
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - uvědomí si význam Masarykova zahraničního odboje pro vznik Československa - objasní vyhlášení československé samostatnosti 		<ul style="list-style-type: none"> - zapojí se do diskuse o sociálních a kulturních důsledcích 1. světové války - pomocí učitele a obrázků uvede základní informace o vzniku samostatného Československa
--	---	--	--

9. ročník - dějepis

Učivo	Očekávané výstupy	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Minimální výstupy
<p>Svět a Československo v letech 1918-1938</p> <ul style="list-style-type: none"> - situace ve světě a v Německu po první světové válce - hlavní rysy světových dějin v prvním poválečném desetiletí - život v Sovětském svazu mezi 1. a 2. světovou válkou - Československo ve 20. letech 20. století - světová hospodářská krize hlavní události ve světě ve 30. letech 20. století - třicátá léta 30. století v Československu, ohrožení ČSR 	<ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a její vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí - učí se chápat vnitřní a zahraniční politiku v období první republiky - uvědomí si změnu mezinárodněpolitických vztahů vznikem komunistického režimu, totalitarismu a vypjatého nacionalismu - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů - popíše postavení SSSR - vysvětlí její důsledky ekonomické, sociální a politické - uvědomí si 		<ul style="list-style-type: none"> - s pomocí učitele vybere z nabídky, které situace se mohli objevit v období první republiky

<p>fašismem</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura, školství, věda <p>Druhá světová válka</p> <ul style="list-style-type: none"> - okolnosti vzniku a začátek 2. světové války - ovládnutí Československa Německem - průběh 2. světové války - situace v českých zemích za 2. světové války - boj Čechů proti německé okupaci a osvobození Československa - jednání o uspořádání světa po skončení 2. světové války <p>Svět a Československo ve 2. polovině 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - mezinárodněpolitické změny ve světě po 2. světové válce - poválečné uspořádání 	<p>souvislost mezi nepříznivým stavem ekonomiky a tendencí řešit problémy extrémními způsoby</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe historický rozměr pojmů nacionalismus, extremismus, agrese, antisemitismus - učí se vnímat rozmanitost projevů kultury a přínos národní a evropské kultury k tomuto odkazu - hodnotí vnější a vnitřní příčiny přijetí Mnichovské dohody <ul style="list-style-type: none"> - popíše příčiny a počátek 2. světové války - uvede sled hlavních událostí, hlavní etapy, rozhodující bitvy, postup Spojenců - využívá mapy, zhodnotí výsledek a důsledky, uvede projevy odporu - hodnotí důsledky 2. světové války a interpretaci odsunu Němců z ČSR v naší historiografii - na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků - objasní situaci v poválečném Československu ve všech oblastech - objasní únorový převrat a jeho 		<ul style="list-style-type: none"> - s pomocí obrázků popíše průběh a důsledky 2. světové války
---	---	--	--

<p>Československa a Německa</p> <ul style="list-style-type: none"> - hlavní mezinárodněpolitické události v 2. polovině 20. století - vývoj Sovětského svazu a zemí v jeho sféře vlivu - proces dekolonizace ve světě a postavení nově vzniklých států padesátá léta v Československu, uvolňování diktátorského režimu v Československu - komunistická "normalizace" <p>Pohledy na svět na konci 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - výrazné politické změny ve světě a v Československu od poloviny 80. let do poloviny 90. let 20. století - úspěchy a objevy dosažené lidstvem - závažné problémy ohrožující lidstvo - státně politické změny ve světě - pohled na Evropu a proces jejího sjednocování 	<p>důsledky</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní pojem studená válka, uvědomí si nutnost respektovat identitu druhých - posoudí postavení rozvojových zemí - seznámí se s vnitřní situací v naší republice (události roku 1968) - charakterizuje politické, ekonomické, sociální a kulturní poměry v 50. - 80. letech <ul style="list-style-type: none"> - učí se chápat postupný rozpad východního bloku - seznámí se s vnitřní situací v naší republice v roce 1989 a s vývojem v 90. letech - vznik ČR - seznámí se s ustavením demokratického režimu, s hrozbou terorismu, s vlivem médií na každodenní život a politické dění 		<ul style="list-style-type: none"> - popíše pomocí obrázků význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti - s pomocí učitele je schopen popsat terorismus a nebezpečné ovlivnění médií
--	--	--	--